

06.10.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**06 Ekim 2022
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

06 Ekim 2022 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞINA VEKÂLET ETME İŞLEMİ

— Cumhurbaşkanlığına, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY’ın Vekâlet Etmesine Dair Tezkere

YÖNETMELİKLER

- Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik
- Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 8/9/2022 Tarihli ve E: 2022/61, K: 2022/101 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 26/7/2022 Tarihli ve 2020/8344 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 26/7/2022 Tarihli ve 2020/8844 Başvuru Numaralı Kararı

TZOB: Hazine ve Maliye Bakanlığı, hayvancılığı büyük bir krizin içerisine soktu

TZOB Başkanı Şemsi Bayraktar, "Ulusal Süt Konseyi'ni talimatla yönlendiren Hazine ve Maliye Bakanlığı, hayvancılığı büyük bir krizin içerisine soktu" dedi.



Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, et ve süt sektöründe yaşanan krize ilişkin açıklama yaptı.

Bayraktar, "Başta yem olmak üzere elektrik, mazot, gübre ve işçilik gibi birçok maliyette ciddi artışlar olduğunu, belirlenen fiyatların üreticileri sektörden kopardığını, damızlık hayvanlarını kestirdiklerini, işletmelerin ya küçülmeye ya da bir bir kapanmaya başladığını, ilerleyen zamanlarda süt ve ette krizler yaşanabileceğini, bu gidişin en ağır sonuçlarını tüketicilerin fiyatı yüksek ürünlere ulaşamayarak yaşayacaklarını söyledik" dedi.

Ulusal Süt Konseyi'ni talimatla yönlendiren Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın hayvancılığı büyük bir krizin içerisine soktuğunu ifade eden Bayraktar, "Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın etkisinde olan Gıda Komitesi'nin enflasyonu düşürmek amacıyla üretici fiyatlarını baskılamasının enflasyon ithal etmekten başka bir işe yaramayacağını, tabana ve sektörün temsilcilerine kulak verilerek bu yanlışın dönülmesi gerektiğini de dile getirdik. Gıda komitesi süt ürünleri ve yem fiyatlarına müdahale etmezken neden üretici fiyatlarına müdahale ediyor? Yem sanayicisi, süt sanayicisi ve marketler artan maliyetlerini fiyatlara yansıtıyor. Neden üreticilerimizin artan maliyetlerini fiyatlara yansıtması engelleniyor?" diye konuştu.

"Üretimi yok eden ve üreticiyi üretimden uzaklaştıran bu çifte standarttan derhal vazgeçilmelidir" çağrısında bulunan Bayraktar, "Üreticilerimizin günah keçisi yapılması doğru değildir. Üreticide 7 liradan satılan süt, marketlerde 4 kat fazla artarak 30 liralara kadar çıkmaktadır. Buna kim dur diyecektir? Geldiğimiz noktada ne oldu? Tüketici fiyatları mı artmadı? Enflasyon mu düştü? Üretim mi arttı? Üreticilerin ceplerine daha fazla para mı girdi? İşletmelerini mi büyüttüler, teknolojiye mi yatırım yaptılar? Tüketiciler uygun fiyatlarla daha fazla süt ve et ürünleri mi tüketebildi? Hayvancılık mı kalkındı?" dedi.

Üreticilerin damızlıklarını kestirip elden çıkarmaya, genç dişi hayvanları (düve) ise damızlığa çekmek yerine besleyip kesime göndermeye başladığını hatırlatan Bayraktar, "Ellerinde tuttıkları damızlıklara ise çok pahalı olduğu için daha az yem veriyorlar. Hayvanlarını dengeli beslemekten vazgeçtiler. Dengesiz beslemeye bağlı olarak damızlık hayvanlarda besleme hastalıkları ve üremeye yönelik sorunlar arttı. Sonuçta üretim ve verim kayıplarına bağlı olarak süt üretimi azaldı. Sanayiciler ürün alabilmek için birbirleriyle kıran kırana bir mücadeleye girdi. Ne oldu baskılanan çiğ süt fiyatı? Saha bu fiyatı kabul etmedi, alan yangın yerine döndü. Fiyatlar yukarı yani olması gereken yöne doğru hızla hareket etti. Şu an azalan süt nedeniyle sanayici ve üretici örgütleri olması gereken çiğ süt fiyatını sahada belirlemeye başladılar" açıklamasında bulundu.

Bayraktar, "Tarım sektörünün iç dinamiklerini hesaba katmayan, tek amacı enflasyonu düşürmek olan, bunun tek yönteminin artan maliyetleri dikkate almadan üretici fiyatlarını baskılamak olduğunu düşünen, bu amaçla da Ulusal Süt Konseyi'ni talimatla yönlendiren Hazine ve Maliye Bakanlığı, hayvancılığı büyük bir krizin içerisine soktu" dedi.

Bayraktar, açıklamasına şöyle devam etti: "Bütün bu süreçte en az bir milyon başa yakın damızlık anaç hayvan yani hayvancılığın geleceği kesime gitti. Maalesef hayvancılığımızın geleceğini keserek bir bir yedik. Bu bir milyon hayvanı yerine koymanın bize maliyeti yaklaşık 2,3 milyar avro olacaktır. Bu külfet bugünkü kurla 41,8 milyar liraya tekabül ediyor. Tabii bu kadar sayıda ve kalitede hayvan bulunabilirse! Kapanan işletmeleri, yıkılan hayalleri, kararan umutları hesaba katmıyoruz... Hayvan bulsanız bile kalifiye üreticileri tekrar sektöre davet edebilmek, etseniz bile öngörünün mümkün olmadığı bir piyasada tutabilmek kolay olmayacaktır. Öyle bir noktadayız ki bırakın gençleri mevcut orta yaş üzeri üreticiler bile hayvancılık yapmak istemiyor. Yaşanan bütün bu süreçte büyük beklentilerle kurulan Ulusal Süt Konseyi (USK) hür iradesiyle hareket etmedi, talimatla hareket ederek yanlış kararlar aldı, süte sahip çıkmadı, en zor zamanında üreticilerimizin yanında olmadı. Görevi süt üretimini sürdürülebilir kılmak olan ancak kararları ile üretimi sürdürülebilir olmaktan çıkaran ve üreticiyi perişan eden süt konseyi işlevini yitirmiştir ve kapatılmalıdır. Süt fiyatını artık sahada sanayiciler ve üretici örgütleri belirliyor. Buna devam edilmeli, üretimin durmasının önüne geçilmelidir."

Nebati: TMO uygun fiyatlı arpa ve mısır satışına tekrar başlayacak

Bakan Nebati, Nebati, et ve süt üreticilerimizin maliyetlerinin azaltılmasını teminen Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından uygun fiyatlı arpa ve mısır satışının tekrar başlanacağını duyurdu.



ANKARA(DÜNYA)

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi toplantısının; Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi ve Ticaret Bakanı Mehmet Muş'un katılımıyla gerçekleştirildiğini bildirdi.

Sosyal medya hesabından açıklama yapan Nebati, toplantı kapsamında, et ve süt üreticilerimizin maliyetlerinin azaltılmasını teminen Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından uygun fiyatlı arpa ve mısır satışının tekrar başlaması kararlaştırıldığını kaydederken, alınabilecek ilave tedbirlerin de değerlendirildiği bilgisini verdi.

Hububatta DİR yoluyla ‘haksız rekabet’ iddiası

Bazı firmaların 2020 ve 20 21 yıllarında mevzuatın izin vermemesine rağmen, önceden buğday ithalatı yapmaksızın yurt içindeki kamu tarafından sübvansede edilen buğdayları kullanarak ürün ihracatı yaptıkları ve bu yolla haksız kazanç elde ettikleri öne sürölüyor.



Hüseyin GÖKÇE / ANKARA

Kamu kurumlarının konuyla ilgili inceleme başlattıkları öğrenildi. Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), iç piyasada arz güvenliğini sağlamak ve özellikle ekmek fiyatlarını kontrol altında tutabilmek amacıyla 2020 ve 2021 yıllarında yoğun bir şekilde buğday ithalatı gerçekleştirmişti. TMO’nun bu ithal ettiğı buğdayları piyasaya sübvansiyonlu bir şekilde arz ederek önemli bir görev zararına katlanmak zorunda kaldığı biliniyor. Kamunun yurt içindeki buğday arz açığını kapatmak için yoğun ithalat yaptığı bir ortamda bazı fabrikaların mevzuata aykırı bir şekilde yerli buğday kullanarak ihracat yapmaları TMO’nun gerekenden çok daha fazla ve pahalı buğday ithal etmesine ve bu nedenle de kamu zararının daha da yükselmesine neden oldu.

2021’de hesaplama yöntemi değışti

TMO, ekmek fiyatlarında yaşanabilecek artışları kontrol altına almak amacıyla un sanayicisine 2020 yılından beri sübvansiyonlu fiyatlardan tahsis buğdayı veriyor. TMO her firmaya vereceğı tahsis buğday miktarını o firmanın bir önceki yıla ait yurtiçine un haline getirdiğı buğday miktarına göre belirliyor. 2021 yılında TMO’nun firmalara vereceğı tahsis buğday hesaplama yönteminin değıştirmesinin ardından,

firmaların yeni hesaplama yöntemindeki boşluklardan yararlanarak fazla buğday tahsisi aldıkları iddia ediliyor. Türkiye’de Dahilde İşleme Rejimi (DİR), uzun yıllardır hammaddenin önce iç piyasadan kullanılıp ihracat gerçekleştirildikten sonra üretici firmaya gümrüksüz ithalat hakkı tanınması şeklinde işliyordu. Ancak 2018 Ağustos ayında başlayan TL’deki değer kayıpları neticesinde Ticaret Bakanlığı buğday unu ihracatçılarının Dahilde İşleme İzin Belgelerine bir 'özel şart' ekleyerek un ihracatı öncesi buğday ithalatını zorunlu hale getirmişti.

İthalat olmadan ihracat yapanlar tespit edildi

Kamu, DİR kapsamında ithalat yapmaksızın ihracat yapan firmaları tespit etti. Ancak mevzuatta öngörülen yaptırımların firmalara uygulanmasına rağmen yeterince caydırıcı bulunmaması üzerine Resmi Gazete’de 14.09.2022 tarihinde yayımlanan Dahilde İşleme Rejimi Tebliği’nde yapılan değişiklik ile 'özel şart' ihlallerinin cezaları önemli ölçüde arttırıldı. Yapılan düzenlemeyle Bakanlıkça iç piyasa dengelerinin korunması amacıyla konulan önceden ihracat veya önceden ithalat şartını ihlal eden firmaya, ilk ihlalde 3 ay, 2 takvim yılı içindeki diğer ihlallerde ise 6 ay süreyle belge düzenlenmeyeceği hükme bağlandı.

Pirinç ve bakliyatta fiyat yukarı yönlü hızlandı

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) çeltik taban fiyatlarında önceki yıla göre yüzde 200'lük artış yapması, piyasada işlenmemiş naturel pirinç fiyatlarını yüzde 22 yukarı itti. Çeltik dışında fasulye ve mercimek fiyatlarında da yüzde 10-15 seviyesinde artışlar yaşanıyor.



Mehmet Hanifi GÜLEL / İSTANBUL

TMO'nun çeltik fiyatlarında yüzde 200'lük artış açıklamasından sonra, serbest piyasada işlenmemiş natürel pirinç fiyatları yükselmeye başladı. Piyasada işlenmemiş natürel pirinç fiyatlarında yüzde 22,4'e varan oranlarda artış yaşandı. Söz konusu fiyat artışlarının kısa sürede raflara yansması bekleniyor. Çeltik dışında son bir ayda fasulye fiyatında yüzde 15,3, mercimek fiyatında da yüzde 10,8 artış görüldü.

Piyasayı etkileyen faktörlerin başında açıklanan alım fiyatlarının olduğunu kaydeden Reis Gıda Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Reis, devletin çiftçiyi desteklemek açısından çeltik fiyatlarında yüzde 200 yakın bir fiyat artışa gittiğine işaret ederek, "Devlet buğday, fasulye ve çeltikte çiftçiyi memnun edecek fiyatlar açıkladı. Nihayetinde fiyat açıklandığı zaman geçen seneye oranla zaten piyasada bir artış söz konusuydu. Örneğin fasulyede yaklaşık 20 lira civarında bir tavan fiyat açıklandı ve geçen yıla oranla yüzde 155 artış söz konusu. Keza kırmızı mercimekte de aynı şekilde geçen yıl kilosu 5 lira olarak açıklandı. Bu yıl ise önce 14 lira daha sonra 15 liraya yükseltildi" dedi.

Hasadın yüzde 5'i yapıldı

Şu an çeltikte henüz yüzde 5 hasat yapıldığını aktaran Reis, ürünün daha yüzde 95'nin hasat edilmediğini ve sevindirici olanın Türkiye'de ekilen tüm bölgelerde şu ana kadar bitkisel gelişimin son derece iyi olduğunu söyledi. Randımanların da geçen seneye göre iyi olduğuna dikkat çeken Reis, "Ekim alanları geçen yıla göre yüzde 5 eksik görünse de ekilişler, randımanıya geçen seneki miktar kadar çeltik alımı yapılacağı tahmin ediliyor. Bu yıl tahmini olarak yaklaşık 1 milyon ton rekolte bekleniyor. Bunun pirinç karşılığı da yaklaşık 650 bin ton. Bu iç tüketim için yeterli değil ama devir stokları ve ithal edilen ürünlerle pirinç konusunda herhangi bir sıkıntı olmayacağını ifade edebilirim" diye konuştu.

Pirinç ve bakliyatın son 1 aylık fiyat değişimi

Ürün	05/09/2022	03/10/2022	Artış (%)
Pirinç baldo	24,50	30,00	22,4
Pirinç osmancık	22,50	25,00	11,1
Luna	19,00	22,00	15,8
Fasulye (8-8,5 mm)	29,50	34,00	15,3
Nohut (9 mm)	24,00	26,00	8,3
Kırmızı mercimek	18,50	20,50	10,8

Kaynak: DÜNYA PİYASA RAKAMLARI

Piyasanın seyri hasattan sonra belli olacak

Şu an çeltik fiyatının piyasada 16 liraya kadar çıktığını anlatan Reis, natürel pirinç fiyatlarının Gönen baldosunda 27 liraya ve Osmancık türlerinde 22,5 ile 23,5 liraya çıktığını belirtti. Piyasanın seyrinin 1,5 ay içinde ürünlerin hasat edildikten sonra belli olacağını ifade eden Reis şöyle konuştu: "Devletin vermiş olduğu taban fiyat, bence fiyat istikrarını oluşturmanın ötesinde çiftçinin seneye ürün ekebilmesini sağlayacak. Bu, mercimekte, fasulyede ve nohutta da böyle oldu. Fasulye için bu sene biraz kritik. Bize sahadan gelen bilgilerde fasulyede tahminden daha fazla ekim yapıldığı ifade edebilirim. Fasulye ithalatında yüzde 19 gümrük vergisi var. Ayrıca ihracat yasağı var. Fasulyede fiyat artışlarının daha fazla yukarı gitmemesi için bir an önce gümrük vergisi düşürülmesi lazım. Bunda da aceleci olmak gerekiyor. Her ülke hangi ülkenin ne kadar ürettiğini yakından takip ediyor. Dünya fiyatları da buna göre artabiliyor. Bunun dışında tarımsal üretimde sanayi, tüketim ve güvenlik stokunun hesabını yaparak üretim planlanmalı."

"Piyasa kendini regüle ediyor"

TMO'nun açıkladığı fiyatların iyi olduğunu kaydeden İpsala Ziraat Odası Başkanı Hüseyin Darcan, çeltikte fiyat artışının rekolteye bağlı olduğunu belirtti. Darcan, "Burada dünya fiyatları da önemli ve dünyada herkes her yere ulaşabiliyor. Son dönemde pirinçteki fiyat artışı TMO'nun verdiği fiyatlarla alakalı bir durum ve piyasa

da ona göre kendini regüle ediyor. Çiftçi bu fiyatla da gelecek yıl ekim yapmaya devam eder. Biz çiftçi olarak da fiyatlar dan memnunuz” dedi. Bunun dışında bölgede ayçiçeği fiyatında büyük sıkıntı olduğunu ifade eden Darcan, şunları kaydetti: “Ayçiçeği fiyatları bir türlü düzelmedi ve üretici sıkıntılı bir süreç yaşıyor. Çekirdeğin tonu 10 ile 10,5 bin lira arasında bulunuyor. Çorum gibi yerlerde 8 bin 500 liraya kadar düştü. İthalata gelen yüzde 10’luk vergi, fiyatın 10,5 TL seviyelerinde kalmasını sağladı, ama yetersiz. Bu oranın yaklaşık yüzde 20 seviyesine çıkarılması gerekiyor. En düşük fiyatın 13 ile 13,5 lira olması gerekiyor. Devletin desteği konusunda da çabalıyoruz ama daha bir sonuç alamadık.”

TARSİM'den üreticiye 366 milyon TL kuraklık ödemesi

Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası kapsamında bu yıl 3 bin 50 köyde kuraklıktan zarar gören 1,2 milyon dekarlık alan için 366 milyon TL hasar ödemesi yaptı.



Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası kapsamında bu yıl 3 bin 50 köyde kuraklıktan zarar gören 1,2 milyon dekarlık alan için hasar ödemesi yapıldı. Tarım Sigortaları Havuzu'ndan (TARSİM) yapılan açıklamaya göre, Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası kapsamında 2022 yılına özel üreticinin primine yüzde 70 devlet prim desteği sağlandı.

Türkiye genelinde 151 bin adedin üzerinde kuraklık verim sigortası poliçesi tanzim edildi. 2,6 milyon dekar alan sigortalandı. Ekserlerin saha gözlem ve verim tespit çalışmalarının ardından 51 ildeki 305 ilçede yer alan 3 bin 50 köyde eşik değerlerin altında verim gerçekleştiği tespit edildi. Söz konusu köylerde sigortalı olan tüm üreticilere hasar ödemesi yapılarak, zararları karşılandı.

Bu yıl sigortalı üreticilerden toplanan 72 milyon TL prim karşılığında, 1,2 milyon dekar alan için 366 milyon TL hasar ödemesi gerçekleştirildi.

Geçen yıl Kuraklık Verim Sigortası kapsamında, 67 ildeki 375 ilçede yer alan 5 bin 311 köyde yaklaşık 50 bin adet hasar tespit çalışması yapılmıştı. Söz konusu verim tespit çalışması yapılan yer sayısı 70 ile, 432 ilçeye ve 6 bin 717 köye ulaştı.

"Ürünler verim kayıplarına karşı güvence altına alınıyor"

Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı üreticiler, kuru tarım alanlarında üretimini yaptıkları buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale, nohut, mercimek ürünleri ve bu ürünlerin sertifikalı tohumlukları ile ek prim karşılığında ve isteğe bağlı olarak sertifikalı tohumlukların sap kısmını, kuraklık, don, sıcak rüzgar, sıcak hava dalgası, aşırı nem, aşırı yağış risklerinden kaynaklı köy genelinde doğrudan meydana gelebilecek verim kayıplarına karşı Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası ile güvence altına alabiliyor.

Köyün ortalama verimi, TÜİK ve TARSİM verileri esas alınarak tespit edilen verimi ifade ediyor. Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortasında, köyün eşik verim değeri, köyün ortalama veriminin yüzde 70'i alınarak belirleniyor. Her ürün ve köy için kuru şartlarda verim değerleri ayrı ayrı belirlenip, poliçeler bu doğrultuda düzenleniyor.

Sigorta kapsamındaki bir riskin gerçekleşmesi halinde, sigortalı üreticinin, hasar ihbarına ilişkin herhangi bir beyan yükümlülüğü bulunmuyor. Ekspertler tarafından köye ait referans parsellerde yapılan verim tespitleri sonucunda, gerçekleşen ortalamanın, eşik verim değerinin altında olması halinde, Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası yaptıran tüm üreticilere poliçe bitiş tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde hasar ödemesi yapılıyor. Köy Bazlı Kuraklık Verim Sigortası gönüllülük esasına dayanıyor ve poliçeler üreticilerin isteği doğrultusunda düzenleniyor.

Tarımda su israfı bilinçli sulamayla önlenabilir

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yusuf Demir, "Yılda 57 milyar metreküp suyun 44 milyar metreküpü tarımda, 13 milyar metreküpü sanayi işlemlerinde ve evlerde kullanılıyor.



Türkiye'de bir yılda 57 milyar metreküp su kullanıldığını ve bunun tarımda harcanan 44 milyar metreküpünün yaklaşık yüzde 60'ının yanlış sulama yöntemleri nedeniyle israf edildiğini belirten uzmanlar, yağmur suyu hasadı gibi yöntemler uygulamanın yanı sıra vatandaşların suyu korumayı içselleştirmesi gerektiğini söyledi.

Türkiye'nin su varlıkları konusunda değerlendirmelerde bulunan Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) Ziraat Fakültesi Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yusuf Demir, Devlet Su İşleri'nin (DSİ) son rakamlarına göre kullanılabilir su varlığının 112 milyar metreküp olduğu, bunun 94 milyar metreküpünün yüzey, 18 milyar metreküpünün ise yeraltı sularından oluştuğu bilgisini verdi.

Kullanılan su miktarının yılda 57 milyar metreküp olduğunu aktaran Demir, "Bunun 44 milyar metreküpü tarımda, 13 milyar metreküpü sanayi işlemlerinde ve evlerde kullanılıyor. Tarımda kullanılan 44 milyar metreküp suyun yaklaşık yüzde 60'ı yanlış sulama yöntemleri nedeniyle boşa akıyor. Yani tarımda yaklaşık 25 milyar metreküp suyu israf ediyoruz" dedi.

Avrupa ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelerin, suyun yüzde 30-35'ini tarımda kullandığını, 'tarımda etkin su kullanımı' yöntemleri sayesinde, bu ülkelerde suyun

yüzde 90'ından fazlasının israf edilmeden değerlendirebildiğini anlatan Demir, Türkiye'de yüzeysel, salma sulamayla yapılan israfın, aynı yöntemlerle engellenebileceğini kaydetti.

Demir, Türkiye'de yer üstü ve yer altı su kaynaklarının doğru kullanılması anlamında iki temel problem yaşandığına dikkati çekerek, "DSİ suyun yer altı barajlarında, yer altında depolanması, suyun korunmasıyla ilgili bir çok güzel bir çalışma başlattı. Bu, hem yer altı suyu kaynaklarımız açısından hem de suyun depolanıp kullanılması açısından önemli bir çalışma. Ama yüzey sulama yöntemlerimizin mutlaka basınçlı sistemlere geçirilerek korunması gerekiyor." diye konuştu.

- SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE GERİ KAZANIM ÖNEMLİ

Bir ülkenin su zengini olabilmesi için yılda kişi başına 8 bin metreküp su miktarının olması gerektiğini bildiren Demir, "Bizim kişi başına düşen su miktarı ortalama 1300 metreküp civarında. Marmara Bölgesi'nde bu, bin metreküpün de altına düştü, 1300-1500 metreküp, su stresi sınırı. Önümüzdeki 20-30 yıl içinde maalesef su fakirliğine girebilecek bir ülkeyiz. Nasıl doğalgazı borularla ülkenin her yerine taşıyorsak, 15-20 yıl içerisinde bütün şehirler arasında borularla su taşımak zorunda kalabiliriz." öngörüsünde bulundu.

Suyun sürdürülebilirliğinin ve elde edilen suyun geri kazanılabilmesinin önemine vurgu yapan Demir, şöyle devam etti:

"Sularımızı, 'yeşil su', 'mavi su', 'gri su', 'siyah su' gibi farklı isimlerle tanımlıyoruz. 'Yeşil su' yağmur ile oluşan, 'mavi su' yer altı suları, yüzey sularımız ve göllerimiz. 'Gri su' bunlardan geri dönüştürülerek tekrar kazandığımız sular, 'siyah su' ise maalesef kirli sular yani geriye dönüştüremediğimiz sular. 'Gri su' çok önemli hale geldi, dünyada bunun kazanılmasının üzerinde duruluyor, yüzey ve yer altı suyunu geri dönüştürülebilir hale getirmek, sürdürülebilirlik açısından çok önemli. Evsel kullanımda gri su kazanımı çok ciddi bir belirleyicilik çalışması, belediyeler buraya doğru gidiyor. Tarımda sulamada kullandığımız su, drenaj sistemiyle tekrar geri kazanıldığında sürdürülebilirlik artacaktır."

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın suya ve tarıma yaklaşımının çok güzel bir noktada olduğunu altını çizen Demir, "Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle, Tarım ve Orman Bakanımızın önderliğinde bilim insanlarından oluşan bir bilim kurulunun acil kurularak, Türkiye'nin gelecek tarım ve su politikalarının oluşturulması gerekiyor." önerisinde bulundu.

- "GÖLLERİMİZİ, YER ALTI SULARIMIZI KAYBEDİYORUZ"

Hacettepe Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Candan Gökçeoğlu da Türkiye'nin su sıkıntısı yaşamasının nedenlerini, havzaların bazılarının kirlenmiş olmasına ve suyun dağılımındaki dengesizliğe bağladı.

Gökçeoğlu, şunları kaydetti:

"Dengeli dağılım olmadığı için özellikle Orta Anadolu'da yer altı sularına aşırı yüklenme oluyor. Özellikle Konya Havzası'nda yer altı suyu çok aşırı kullanılıyor. Bunun sonucunda da yer altı su seviyesi oldukça düşmüş durumda. Sonucunda bölgedeki göllerimiz kuruyor, obruklar oluşuyor. Evlerde kullandığımız su, neredeyse tarımda kullandığımızın çeyreği kadar. Bizim bunlara bir çözüm getirmemiz gerekiyor, yoksa göllerimizi, yer altı sularımızı kaybediyoruz."

Yağmur sularının ziyan edildiğini ve su kıtlığına karşı en köklü çözümlerden birinin "yağmur suyu hasadı" olduğunu ifade eden Gökçeoğlu, "İklim değişikliğinden kaynaklı bir problem olarak, bir bölgeye bütün yılda düşmesi gereken yağış miktarı çok kısa sürede düşüyor. Bu sel ve taşkına neden oluyor, su yüzey akışıyla kaybolduğu için hem kirleniyor hem de yer altı sularını besleyemiyor. Ani yağışlarda ortaya çıkan suyu kontrol etmemiz, ziyan etmememiz ve kullanmamız gerekiyor." dedi.

Gökçeoğlu, yağmur suyu hasadının nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili olarak ise şunları söyledi:

"Ağırlıklı olarak kentsel bölgelerde yapılan bir işlem. Bina çatılarına konulan bir takım düzeneklerle su toplanarak kullanılıyor. Beton, asfalt kaplı yerlere düşecek yağmur suyu, kontrollü bir biçimde depolanmalı, ihtiyaca göre ana şebekeye verilmeli. Tarımsal alanlarda ise 'yer altı suyu barajları' şeklinde düşünebiliriz. Burada ancak yüzey akışına geçecek suyun denize gitmesi ya da taşkına sebebiyet vermemesi için kontrol altına alınması gerekiyor. Bunun en güzel yolu yer altı barajları. Yer altındaki sular akifer dediğimiz jeolojik malzemeler içinde bulunuyor, suyu, eğer kirlletmiyorsanız, tertemiz şekilde, buharlaşmadan kullanabiliyorsunuz. Ancak her yeri baraj ve göletle kapatamayız, ekosistemi bozabilir, toprağınızı kaybedebilirsiniz."

Dünyada toplam 1,4 milyar kilometreküp su kütlesinin sadece yüzde 2,5'inin tatlı sulardan oluştuğunu, bunun çoğunun da kar ve buz olduğunu işaret eden Gökçeoğlu sözlerini şöyle tamamladı:

"Neresinden bakarsanız bakın bizim aslında dünyada kullanabildiğimiz tatlı su kaynağımız yüzde 1'in altında. Matematiksel olarak bile sahip çıkmamız gereken bir oran var ortada, çok çarpıcı bir rakam. Devletin yaptığı çok ciddi çalışmalar var ama tabana yayamıyoruz. Sulama sistemlerinin biraz daha fazla teşvik edilmesi gerekiyor. Vatandaşların korumayı içselleştirmesi gerekiyor. Siz eğer sokağa her gün çöp atarsanız devlet ne yapsın, suya da bu mantıkla sahip çıkmamız lazım. En hayati konu bu, vatandaşlar suyu kullanma, koruma ve kirlletmeme açısından bilinçli olursa çok şey kazanırız."

ÇKS'ye başvuru sayısı 3 günde 60 bini aştı

İstanbul Tarım ve Orman İl Müdürü Ahmet Yavuz Karaca, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) yurt genelinde 3 gün içinde 60 bini aşkın başvuru yapıldığını bildirdi.



İstanbul Tarım ve Orman İl Müdürü Ahmet Yavuz Karaca, Silivri'de çiftçilerle bir araya gelerek, Tarım ve Orman Bakanlığınca gerçekleştirilen düzenlemeyle Çiftçi Kayıt Sistemi'ndeki (ÇKS) değişikliklerin e-Devlet üzerinden sağlanmasıyla ilgili bilgi verdi.

Çiftçinin ÇKS'de tüm arazilerde ne ekildiği ve ne yapıldığı ile ilgili başvurusunu yaptığını aktaran Karaca, "Bakanlığın desteklemeleri bu kayıtlar üzerinden gerçekleşiyor. Mazot desteği, gübre desteği, alan desteği, ürün desteği ve birçok ödemelerin tamamı ÇKS üzerinden temin ediliyor." diye konuştu.

Çiftçi Kayıt Sisteminin 1 Ekim itibarıyla başladığını ve çiftçinin kendi tarlasında ne ürettiğini kaydettirdiği bir sistem olduğunu belirten Karaca, şunları kaydetti: "Çiftçimizde gerçekten bu bürokrasiden uzaklaşmak istiyormuş ki sistem Türkiye genelinde 3 gün içerisinde 60 bini aşkın başvuruya ulaştı. Çiftçimiz, e-Devlet üzerinden oturduğu yerde, tarlasında, traktöründe, evinde internet olan her yerde bu sistemi kullanabiliyor. Bakanımızın birçok yerde ifade ettiği gibi üretim planlaması da bunun üzerinden olacak. Bir sonraki aşaması planlama. 31 Aralık'a kadar bu sistemi yapacağız. Çiftçimiz şubat ayında da yine ürün değişikliği yapmak isterse değiştiriyor. Sisteme girdikten sonra bilgilerini tekrar güncelliyor."

06.10.2022

Çiftçi Kayıt Sisteminin kendilerine de çok fayda sağladığına dikkati çeken Karaca, "Bizim ziraat mühendisi arkadaşlarımız sahaya inip, daha çok çiftçimizle bir arada olacaklar. Biz onlara daha çok gideceğiz. Onların bize gelmesinden ziyade zaten bizim amacımız bakanlık olarak sahada olmak, bizim onlara gitmemiz. Bu açıdan gerçekten son yıllardaki en güzel uygulama ve devrim gibi bir uygulama." şeklinde konuştu.

Kiralık tarım arazilerinin fiyatı yüzde 100 arttı!

Türkiye'de ağırlıklı olarak kiralama yöntemi ile ekilen tarım arazilerinde kira fiyatları yüzde 100 arttı.



Türkiye'de ağırlıklı olarak kiralama yöntemi ile ekilen tarım arazilerinde kira fiyatlarının yüzde 100 civarında arttığına dikkat çekilirken, ürünün maliyetinin yarısının da kira giderlerinden kaynaklandığı ve etiket zamlarında bunun önemli bir payının olduğu belirtildi.

Sözcü Gazetesinden Sayime Başçı'nın haberine göre, son 1 yılda konut ve arsalarda yaşanan fahiş fiyat artışları tarım arazilerine de yansırken, artan üretim maliyetlerine eklenen kira giderleri, gelecek sezonda vatandaşlara da yansıtılacak. Türkiye'de ağırlıklı olarak kiralama yöntemi ile ekilen tarım arazilerinde kira fiyatlarının yüzde 100 civarında arttığına dikkat çekilirken, ürünün maliyetinin yarısının da kira giderlerinden kaynaklandığı ve etiket zamlarında bunun önemli bir payının olduğu belirtildi.

FİYAT KURTARMIYOR

Antakya Ziraat Odası Başkanı Mehmet Muzaffer Okay, kendi bölgelerinde dönüm başına 2.500 TL olan kiralardan 4.700 TL'ye çıktığını kaydetti. Ekonomi kriz nedeni ile kiralardan artık peşin alınmak istendiğini anlatan Okay, bazı bölgelerde ise ürünün 3'te 1'ini kira gideri olarak verildiğini aktardı. Tarımda ölçek yaratabilmek ve işçilik maliyetlerini geriye çekebilmek için arazi kiralamasına gidildiğini ve ekilen ürün için o yıl açıklanan fiyatların da zamlarda etkili olduğunu aktaran Okay, "Ekeceğiniz üründe

kâr etmezseniz ikinci sene sıkıntı oluyor. Tarımla uğraşan nüfusa bakıyorsunuz azalma var. Belirli ürünler para kazanırsa ona göre de kiralarda artış oluyor. Kira arttı ama ürün fiyatları çoğu zaman kurtarmıyor. Geçen yıl 26 TL'ye çıkan pamuk bu yıl 16 TL'lerde. Bu fiyat nasıl kurtaracak. Geçen yıl üretici 26 TL'yi görerek kiralamasını pamuk üzerinden yaptı, sezon açıldı pamuk fiyatlarında gevşeme oldu” diye konuştu.

Destekler arazi sahibine değil kiracıya verilsin

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Baki Remzi Suiçmez, artan kiralara girdi maliyetleri gibi gelecek dönemde etiketlere ve tüketiciye yansıtacağını belirterek, “Burada kiracılık düzenlemesinin getirilmesi gerekir. Tarım desteklerinin arazi sahipleri gibi üreten kiracıya verilmesi gibi çok boyutlu bakış açısı ile sorunun değerlendirilmesi gerekir” dedi. Tüm Süt Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDAD) Başkanı Sencer Solakoğlu da kiralardaki artışın ürün fiyatlarını artıracığını belirterek, “Tarımın en büyük gideri kiradır. Ürünün maliyetinin yüzde 35'i ile 55'ine geliyor artık. Bu pandemide en çok emlak fiyatları arttı. Böyle olunca da kiralarda da arttı” açıklamasını yaptı.

BM/Guterres: Dünya iklim krizi nedeniyle ölüm kalım mücadelesi veriyor

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres, "iklim kaosu dörtnala ilerlerken dünyanın ölüm kalım mücadelesi" içerisinde olduğunu ve en zengin 20 ülkenin bu konuda yeterince çabalamadığını söyledi.



Guterres, BM İklim Değişikliği Konferansı (COP27) öncesi Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nin başkenti Kinşasa'daki bir toplantıda konuştu.

Küresel ısınmaya neden olan sera gazı emisyonlarının en yüksek seviyesinde bulunduğunu ve arttığını belirten Guterres, bu gazların çoğunu yayan zengin gelişmiş ülkeler ile genellikle en kötü etkilerini hisseden gelişmekte olan ekonomiler arasında "pay düzeyinde bir uzlaşma" zamanının geldiğini dile getirdi.

Guterres, harekete geçme zamanı olduğunu vurgulayarak, "Harekete geçmemek, daha fazla güven kaybına ve daha fazla iklim hasarına yol açacaktır. Bu, göz ardı edilemeyecek ahlaki bir zorunluluktur." dedi.

Mısır'ın Şarm El-Şeyh kentinde kasımda düzenlenecek COP27'nin "kayıp ve hasar konusunda harekete geçilmesi gereken yer olması gerektiğini" ifade eden Guterres, dünyanın önde gelen 20 ekonomisinden oluşan G20 grubunun taahhütlerinin "çok az ve çok geç geldiğini" belirtti.

Dünyanın "iklim kaosu dörtlü ile ilerlerken ölüm kalım mücadelesi içerisinde olduğunu" ve dünyanın en zengin 20 ülkesinin bu konuda yeterince çabalamadığını aktaran Guterres, mevcut taahhütlerin ve politikaların "1,5 derece hedefine ulaşmak şöyle dursun, küresel sıcaklık artışını 2 santigrat derece ile sınırlama şansını engellediğini" söyledi.

Guterres, "Bugün kendi güvenliğimiz ve yarın hayatta kalmamız için bir ölüm kalım mücadelesi içindeyiz." diye konuştu.

COP27'nin, G20 liderliğindeki tüm ülkelerin bu mücadelede birlikte olduklarını gösterme yeri olduğunun altını çizen Guterres, bunun en iyi yolunun COP27'ye katılmak olduğunu aktardı.

Fonu 5 yıl sermaye olarak tutana vergi avantajı geliyor

Hazırlıkları sürdürülen torba yasada işletmelere, sermayeye ilave edilen enflasyon farkları ve özel fonların 5 yıl süreyle şirket bünyesinde tutulması halinde vergisiz sermaye azaltımı avantajı getiren bir hüküm yer alıyor.



Canan SAKARYA/ANKARA

Şirketlere sermaye azaltımında avantaj getiren bir hüküm torba yasaya eklendi. İşletmeler 5 yıl boyunca sermayeye ilave edilen enflasyon farkları ve özel fonların bünyede tutulması halinde, sermaye azaltımını vergisiz yapabilecekler.

AK Parti, bu hafta Meclis'e ekonomiye ilişkin bir torba yasa sunmaya hazırlanıyor. Torba yasa teklifiyle bireysel katılımcı indirimi uygulamasının süresi uzatılıyor. Halen, melek yatırımcılar hisselerini en az 2 tam yıl elde tutmaları şartıyla hisselerinin yüzde 75'ini yıllık beyannamelerine konu kazanç ve iratlarından yani gelir vergisine tabi kazançlarından indirebiliyorlar. Torba teklifle, 31 Aralık 2022 tarihinde sona erecek bu vergi teşvikinin süresi 31 Aralık 2027 tarihine kadar uzatılıyor. Mevcut yasada yıllık 1 milyon liraya kadar olan indirim tutarı yasa teklifinin kanunlaşmasıyla birlikte 2 milyon 500 bin liraya çıkarılacak. Melek yatırımcılar 2022 yılında verilen beyannameler çerçevesinde 225 milyon lira tutarında istisnadan yararlandılar.

Uluslararası deniz taşımacılığına vergi desteği

Hazırlanan yasa teklifinde yer alan diğer bir maddeyle uluslararası deniz taşımacılığına ilişkin vergi desteğini içeren düzenleme yapılıyor. Teklifte yer alan

maddeye göre; gerçek kişilerce, kanuni iş merkezi Türkiye’de bulunmayan anonim ve limited şirket niteliğindeki münhasıran uluslararası deniz taşımacılığı yapan yabancı ulaştırma kurumlarının, ödenmiş sermayesinin en az yüzde 50’sine sahip olması halinde elde edilen kar paylarının yarısı gelir vergisinden istisna edilecek.

163 bin engelli ve yaşlıya yapılan fazla ödeme geri istenmeyecek

65 Yaşının Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında yapılan aylık ödemelerden, ölüm, gelir değişikliği, engel durumu değişikliği gibi sebeplerle durumunda değişiklik olduğu tespit edilenlere yapılan yersiz ödemelerin ilgililerinden tahsil edilmesi yerine bu alacaklar silinecek.

Teklifteki bu düzenleme ile borç ödeme gücü olmayan 163 bin 572 vatandaşın 566 milyon 262 bin 916 lira borcu silinecek.

Transit ticarete kazanç indirimi

Yasa teklifindeki bir diğer düzenlemeye göre; kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye transfer edilmiş olması, malların satıcı ve alıcısının Türkiye’de olmaması ya da malların Türkiye’ye getirilmeksizin yurt dışında alınıp satılması şartıyla, yurt dışından satın alınan malların yurt dışında satılmasından elde edilen kazançların yüzde 50’si kurum kazancından indirilecek. Cumhurbaşkanı bu oranı sıfıra kadar indirme veya yüzde 100’e kadar artırma yetkisi veriliyor. Düzenlemeyle, kurumların transit ticaret faaliyetlerinin teşvik edilerek Türkiye’nin dış ticaret dengesine olumlu katkı sağlanması hedefleniyor.

Sermayeye ilave edilen fonların 5 yıl boyunca sermayede kalması özendirilecek

Yasa teklifi ile sermayeye ilave edilen enflasyon farkları, özel fonlar gibi fonların sermaye azaltımında orantılı olarak vergilendirilmesine ilişkin düzenleme yapılıyor. Sermaye aktarılan çeşitli kaynakları aktarıldığı tarihten itibaren 5 yıl boyunca sermaye azaltımı yapmayan kurumlarda, bu sürenin sonunda sermaye azatılmışsa, işletmeye konulan nakdi veya ayni sermaye ile sermayeye eklenen diğer unsurların toplam sermaye oranlaması suretiyle azaltıma konu edilen tutar içerisindeki sermaye unsurları tespit edilerek vergilendirme yapılacaktır.

5 yıldan önce sermaye azaltımı yapan kurumlarda ise azaltılan sermayenin öncelikle; sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya sermaye hesabından başka hesaba aktarımı kurumlar vergisine ve kar dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan, daha sonra sadece kar dağıtımına bağlı tevkifata tabi hesaplardan oluştuğu kabul edilerek vergilendirme yapılacaktır. Böylece sermayeye ilave edilen kaynakların en az 5 yıl boyunca sermayede kalması özendirilerek, işletmelerin öz kaynaklarının güçlü kalması teşvik edilecek.

Yeni Ekonomi Danışmanlık A.Ş Kurucu Ortağı Nazmi Karyağdı: “Maliye ile mükellef arasındaki sorun gideriliyor ama vergileme adil değil”

Şirketlerin sermaye olarak işletmelerine koyabileceği/ ekleyebileceği unsurlar nakit, iktisadi kıymet, gayrimenkul, geçmiş yıl kârları, vb. olabildiği gibi, vergi kanunlarının uygulanması sonucu ortaya çıkan yeniden değerlendirme değer artış fonu, maliyet artış fonu, pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları gibi unsurlar da olabilmektedir. Vergi kanunlarının uygulanması sonucu ortaya çıkan fonlar, vergi dışı bırakılan değer artışlarından kaynaklanır. Bu nedenle de yasa hükmü gereğince bu fonların sermayeye ilave dışında herhangi bir hesaba aktarılması, şirketten çekilmesi yasaktır, eğer yasak çiğnenirse daha önce alınmayan verginin alınması gerekir.

Vergi mükellefleri ile Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında yaşanan sorun; bu fonların önce sermayeye eklenmesi ve bir müddet sonra da (kısa vadede veya uzun vadede) sermayenin azaltılması yoluna giderek sermaye paylarının şirket ortaklarına ödenmesi durumunda, sermayenin kompozisyonunu dikkate almaksızın, öncelikli olarak fonların işletmeden çekildiği kabul edilerek vergileme yoluna gidilmesidir. Yani yapılan işlemin bir tür muvazaa (danışıklık) olduğunun kabul edilmesidir. Bu sorun, vergi mükelleflerince yargıya taşınmış, kararlar kimi zaman vergilenmeme kimi zaman da vergilenme yönünde olmuştur. Kanun teklifinde ise, şirketlerde sermaye artırımından itibaren 5 yıl içinde sermaye azaltımına gidilirse sermayeye eklenen fonların tamamının öncelikli olarak vergileneceği, 5 yıldan sonra sermaye azaltılırsa sermayenin kompozisyonu içinde ne kadar fon ne kadar nakit vb. olduğunun oranlama yoluyla tespit edilerek vergileme yapılması yönünde bir düzenleme öneriliyor.

Getirilmek istenen düzenleme, içinde bulunduğumuz duruma göre daha ileri ve iyi bir zemine işaret etmektedir. Ancak hâlâ işin özünde varsayıma dayalı, adil olmayan bir vergileme söz konusudur. Zira 100 birimlik bir sermayenin 70 birimi fonlardan 30 birimi de ortaklarca verilen nakitten oluşuyorsa ve sermaye de 50 birime indiriliyorsa bu 50 birimin tamamının fon kaynaklı olduğunu varsayarak doğrudan vergiye tabi tutmak hukuka uygun olmayacaktır. Oysa adil olabilecek yaklaşım; hangi sürede olursa olsun 50 birim azaltılan sermayenin %70'nin yani 35 birimin vergiye tabi 15 biriminde vergiye tabi olmamasıdır.

Dünya Bankası: Şirket ve banka bilançoları üzerindeki baskı artacak

Dünya Bankası, Türkiye için büyüme tahminini yüzde 4.7 olarak revize etti. Avrupa ve Orta Asya Bölgesi raporunda; yatırımcı güveninin zayıflamasının ve TL değer kaybının şirket ve banka bilançoları üzerinde baskı oluşturacağı değerlendirildi.



ANKARA (DÜNYA)

Dünya Bankası, Avrupa ve Orta Asya bölgesel ekonomik raporunda, Rusya-Ukrayna savaşının bölgenin gelişmekte olan ülkelerinin COVID-19 salgını sonrası ekonomik iyileşmesini durdurduğunu açıkladı. Banka bölgenin 2022'de yüzde 0,2 küçüleceğini, 2023 büyümesinin ise yüzde 0,3 olacağını tahmin etti. Türkiye'ye yönelik olarak ise 2022 büyümesinin yüzde 4,7 olacağı tahmin edildi. Genel dünya ekonomisine yönelik raporda Türkiye büyüme tahmini 2022 için yüzde 2,3 düzeyindeydi.

Raporda, yılın ilk yarısındaki büyümenin güçlü ekonomik aktivite, güçlü özel sektör ve ihracat performansı ile geldiğini ancak enflasyon ve TL'nin değer kaybındaki yükselişe rağmen gevşek para politikasıyla bunun sağlandığına işaret edildi. Bu görünüm ışığında, 2022 büyümesinin 4,7 olacağı, yatırımcı güveninin zayıflamasının ve TL değer kaybının şirket ve banka bilançoları üzerinde baskı oluşturacağı rapora yansdı. Dünya Bankası istihdamdaki artışa karşılık enerji ve gıda fiyatlarındaki yükselişin düşük gelirli hanelerin bütçesini bozduğunu ve COVID salgını sonrası yoksulluk oranındaki azalmanın yavaş kaldığı kaydedildi.

“Bankaların sermaye tamponları zorlanıyor”

Raporun Türkiye bölümünde, ekonomide canlanma için para politikasındaki gevşeme ve faiz indirimlerine işaret edilirken, makroekonomik istikrarsızlıkla mücadele için ise para piyasalarına müdahaleler ve makroihtiyati tedbirler uygulandığına dikkat çekildi. TL'nin değer kaybı ve yüksek enflasyon nedeniyle bankaların sermaye tamponlarında azalmalar olduğu ve şarta bağlı yükümlülüklerinde artış gözlendiği kaydedilen raporda, hane gelirlerini artırmak için çeşitli uygulamalar yapıldığına dikkat çekildi. Raporda, Rusya-Ukrayna savaşının Türkiye'ye doğrudan etkisinin düşük olmakla birlikte yükselen enerji ve gıda fiyatları yoluyla enflasyonist baskı ve cari işlemler açığının yüksek seyretmesine yol açtığına; olumlu tarafta ise Rusya'dan mali girişlerin artışına dikkat çekildi.

Mevcut gelişmeler yorumunda Türkiye'deki yüksek enflasyon, cari işlemler açığı ve son dönemde ortaya çıkan durgunluk işaretlerine dikkat çekilirken, olumlu tarafta ise yüksek turizm gelirleri ile artan ihracat vurgulandı. Aynı bölümde, bankaların ticari kredi uygulamalarına yönelik kısıtlayıcı adımlar, ticari borç vermedeki kaçınma gibi nedenlerle ve özellikle TL'nin değer kaybının bankaların sermaye tamponlarını zorlamasına özel vurgu yapıldı. Makroekonomik anlamda ise merkezi yönetimin borç servisinin sınırlı olmakla birlikte, döviz cinsinden borçların yüzde 68'e yükselmesinin ilave bir kırılma olduğu dikkat çekildi.

Türkiye'nin yoksulluğu yüzde 11'in üstünde

Makroekonomik ve sosyal göstergeler bölümünde, raporda da dikkat çekilen yoksulluğun azaltılmasındaki hız düşüşüne yönelik veriler yer aldı. Türkiye'nin genel küresel yoksulluk standardı olarak alınan, satınalma paritesine göre günlük 2.15 doların altında gelir elde edenler bakımından 2022 yoksulluk oranı yüzde 0,7 olarak belirlendi. Alt orta gelir grubundaki ülkelerin günlük 3,65 dolar olan standardına göre yoksulluk oranı 1,8 olarak belirlenirken, Türkiye'nin dahil olduğu orta üst gelir grubu ülkeleri standardı olan günlük 6,85 dolar gelire göre yoksulluk oranının 11,5 olduğu kaydedildi.

Bölge ekonomisi belirsizliklerle dolu

Raporda, Avrupa ve Orta Asya bölgesinin ekonomik olarak savaş nedeniyle belirsizliklerle dolu olduğuna dikkat çekildi. Gelişmekte olan bölge ülkelerinin büyük kısmının 2023 büyüme tahminlerinin düşürüldüğü hatırlatılan raporda, “Savaşın uzaması veya şiddetlenmesi daha büyük ekonomik ve çevresel zarara yol açabilir. Uluslararası yatırım ve ticarete de olumsuz etkilerin yayılmasına neden olabilir. Yüksek (kamu) borç seviyesi ve yüksek enflasyon düşünüldüğünde finansal risk halen yüksek seviyede” denildi. Raporda, bölge ekonomilerinde enflasyonun yükselişinin, 2021 yılı başından itibaren görülen enerji ve gıda fiyatları artışının Rusya'nın Ukrayna işgaliyle daha da hızlanmasından kaynaklandığı belirtilirken, bölge ekonomilerinin finansal maliyetlerinin arttığı, şirketlerin verimliliği ve hane halkı refahını negatif etkilediğine dikkat çekildi.

Doğalgaz depoları boş çıktı

CHP'li vekil iddia etti:"Doğalgaz depolarında 600 Milyon metreküp eksik var". Geçen yıl sanayi sorun yaşamıştı. Bakan Dönmez, doğalgaza ilişkin, 'Depolarımız dolu' dese de EPDK verileri depoların boş ve ciddi stok sorunu olduğunu gösterdi. Konu Meclis gündeminde.



CHP Enerji Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, İran-Türkiye arasındaki doğalgaz hattının bakım gerekçesiyle 2 Ekim itibarıyla 8 gün boyunca doğalgaz akışını durdurmasının geçen kış ayında yaşanan arz güvenliği krizini hatırlattığına işaret etti.

Birgün'den Hüseyin Şimşek'in haberine göre kış aylarında sanayide haftalarca doğalgaz kısıntısı ve elektrik kesintisine neden olan krizin doğalgaz depolarının boş olmasından kaynaklandığını kaydeden CHP'li Akın, "Önümüzdeki kış döneminde benzer bir krizin yaşanmaması için doğalgaz yeraltı depolarının tam dolu olması gerekirken, EPDK'nin resmi verileri iktidar sözcülerinin açıklamalarıyla çelişiyor" değerlendirmesinde bulundu.

CHP'li Akın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in 26 Temmuz tarihinde Silivri Yer Altı Doğal Gaz Depolama Tesisi ziyaretinde, "Tuz Gölü'ndeki deponun tamamını doldurduk. Silivri deposunun da yüzde 82'sini doldurduk. Eylül ayı sonuna kadar da kalan kısmı tamamlayacağız. Kışa tam dolu bir şekilde girmiş olacağız" açıklamasında bulunduğunu anımsattı.

600 MİLYON METREKÜP EKSİK GAZ VAR

CHP’li Akın, Tuz Gölü deposunun 1 milyar metreküp, Silivri’nin ise 3 milyar 191 milyon metreküp olduğunu anımsatarak şunları dile getirdi:

“Tuz Gölü deposunun tam, Silivri’nin de yüzde 82 oranında dolu olması durumunda yeraltı depolarındaki doğalgaz miktarının temmuz ayında 3 milyar 616 milyon metreküp olması gerekirdi. Ancak EPDK’nin açıkladığı temmuz ayı raporunda yeraltı depolarındaki toplam miktar 3 milyar 15 milyon metreküp. Enerji Bakanı’nın ifade ettiğine göre 600 milyon metreküp eksik! Bu durumda ya EPDK’nin resmi verileri doğru değil ya da iktidar algı siyasetiyle süreci yönetmek istiyor. Ancak algı siyasetiyle doğalgaz depoları dolmaz.”

KONU MECLİS’İN GÜNDEMİNDE

CHP’li Akın, Bakan Dönmez’in yanıtlaması istemiyle TBMM Başkanlığı’na yazılı soru önergesi sundu. Akın, Bakan Dönmez’e şu soruları yöneltti:

“Hangi veri doğrudur? Enerji arz güvenliği konusunda Bakanlığınızın tedbirleri nelerdir? Bu tedbirler kara kışı geçirmek için yeterli olacak mıdır?”

Baz etkili düşüş İTO endeksinde de olacak



Alaattin AKTAŞ

06 Ekim 2022 Perşembe

✓ Yıllık enflasyon hızında baz etkili düşüşün yalnızca TÜFE’de olacağını düşünenler var. Bu teknik bir hesaplama ve tüm endekslerde görülecek.

✓ Akaryakıtta iki gün üst üste yapılan zamlar enflasyonun gidişatını değiştirecek boyutta değil, bu zamlardan çok büyük anlamlar çıkarmak için erken.

Günlerdir yıllık enflasyon hızında yaşanacak baz etkisine dayalı düşüşten söz ediyorum. Aralıkta başlayacak bu düşüşün, özellikle aralık ve ocak aylarında çok belirgin hissedileceğini ve bu eğilimin nisan sonuna kadar süreceğini vurguluyorum.

Yıllık enflasyon hızında düşüş yaşanmaması bir tek koşula bağlı. Eğer bu aralıktaki ve gelecek yılın ilk dört ayındaki fiyat artışları önceki artışlardan yüksek ya da aynı düzeyde olursa yıllık oran tabii ki gerilemeyecek.

Söylediğim o kadar basit ki, **“on iki ayın oranından (mevcut gidişata göre) yüksek oran çıkacak, yerine düşük oran girecek”**, böylece yıllık oran gerileyecek.

Ama üstüne basa basa şunu da söylüyorum, yazıyorum.

Yıllık enflasyon oranının gerilemesi, fiyatların gerilemesi değildir. Ve şu örneği tekrar tekrar veriyorum.

Enflasyonun yüzde 50 olduğu bir dönemde herhangi bir ürünün fiyatı 100 liradan 150 liraya çıkar. Bir sonraki dönemde enflasyon yüzde 10’a inmişse bu ürünün fiyatı gerilemez, bu sefer de 150 liradan 165 liraya yükselir.

Bir başka örnek... Herhangi bir yıl enflasyon yüzde 100 ve bir ürünün fiyatı 100 liradan 200 liraya çıktı. Ertesi yıl enflasyon yüzde 50'ye indi, bu sefer o ürünün fiyatı 200 liradan 300 liraya yükselir. Bu gerçeğin beyinlere kazınması gerekiyor.

Bu kadar detay yazınca belki konuya hakim okurlar “**Yine mi**” diyor; ama bu konu nedense pek anlaşılmıyor ya da birileri anlamamakta ısrar ediyor. Ben de o yüzden tekrar tekrar yazma ihtiyacı duyuyorum.

Yalnızca TÜFE’de değil

Bazı ön yargıları kırmak çok zor, hatta olanaksız gibi. Yıllık enflasyon hızında baz etkili düşüş olacağı görüşüne adeta ayak direyenler biraz ikna olunca bu sefer de bu durumun yalnızca TÜİK’in verilerinde olabileceğini söylemeye başlıyor.

Baz etkili düşüş teknik bir hesaplama. Bunun yalnızca TÜİK’in oluşturduğu TÜFE’de olacağını düşünmek çok yanlış.

Baz etkisine dayalı düşüş tüm endeksler için söz konusu olacak; aynı koşulla, yani yeni oranlar eskilerinden düşük olduğu takdirde. Gidişat da o yönde.

Bir tablo ve grafiğimiz var; 2021 yılı başından bu yılın eylülüne kadarki TÜİK’in TÜFE’si ve İstanbul Ticaret Odası’nın ücretliler geçinme endeksinde yaşanan değişim oranları...

Tabloda aylık değişimleri görüyorsunuz. Grafikte ise 2021 başından beri olan yıllık değişim oranları yer alıyor.

Önce iki endeksle ilgili kısa bilgi vermek istiyorum: Geçenlerde de vurguladım; TÜİK ile İTO’nun oranlarının aynı olması zaten beklenemez. İki endeksin yapısı, maddeleri, madde ağırlıkları, baz yılı farklı ve bu yüzden aynı sonuç çıkmaz. TÜFE tüm Türkiye için hesaplanıyor, İTO yalnızca İstanbul için hesaplama yapıyor. Bu yüzden iki endeksin aylık sonuçları arasında zaman zaman fark olması normal. Nitekim geçmişte bazı aylar TÜFE, bazı aylar İTO’nun oranı yüksek çıktı.

Ancak, aylık bazda fark oluşması normalse de yıllık oranın birbirine yakın gitmesi gerekir. Zaten çok uzun süre böyleydi. Bu durum grafikte çok açık; 2021’in başından bu yılın mart ayına kadar iki endeksin yıllık değişimleri neredeyse aynı, ancak bu yıl marttan sonra durum değişti ve geçinme endeksindeki artış TÜFE artışının çok üstüne çıktı. Son duruma göre eylül itibarıyla yıllık TÜFE artışı yüzde 83, İTO’nun oranındaki artış ise yüzde 107.

Aralık-nisan dönemi önemli

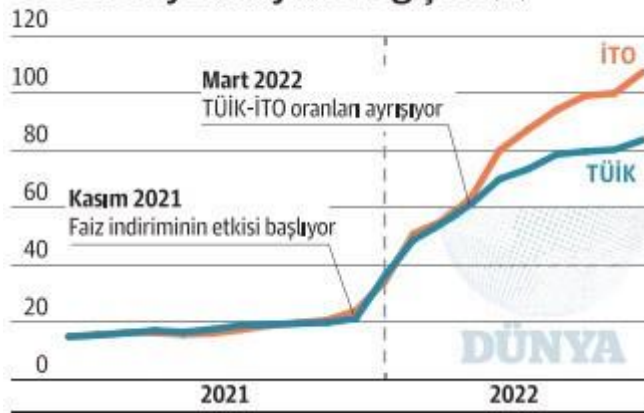
TÜİK’in TÜFE’si ile İTO’nun ücretliler geçinme endeksinde geçen yılın aralık ayı ve bu yılın ilk dört ayında birbirine çok yakın artışlar görüldü. Bu beş aylık dönemde TÜFE’deki artış yüzde 50, İTO’nun oranındaki artış yüzde 54 oldu.

Özellikle aralık ve ocak aylarındaki oranlar iki endekste de çok ama çok yüksek. Aralık ve ocak toplamındaki artışlar TÜFE’de yüzde 26, İTO’da yüzde 25 olmuştu. Mevcut gidişata göre bu yıl böylesine yüksek oranlar görülmesi pek söz konusu değil. Dolayısıyla baz etkili düşüş TÜİK’in TÜFE’sinde olduğu gibi İTO’nun geçinme endeksinde de görülecek.

Tüketici fiyatları aylık artış (%)

	TÜİK (Tüketici fiyat endeksi)	İTO (Ücretliler geçinme endeksi)
	TÜİK	İTO
Ocak 21	1,68	1,16
Şubat	0,91	1,48
Mart	1,08	1,13
Nisan	1,68	1,01
Mayıs	0,89	1,67
Haziran	1,94	0,36
Temmuz	1,80	1,52
Ağustos	1,12	1,88
Eylül	1,25	2,22
Ekim	2,39	3,29
Kasım	3,51	4,71
Aralık	13,58	9,65
Ocak 22	11,10	13,78
Şubat	4,81	4,44
Mart	5,46	6,29
Nisan	7,25	11,36
Mayıs	2,98	5,84
Haziran	4,95	4,03
Temmuz	2,37	4,09
Ağustos	1,46	2,29
Eylül	3,08	6,06

Tüketici fiyatları yıllık değişimi (%)



AKARYAKIT ZAMLARININ PEK ETKİSİ OLMAYACAK

Baz etkili düşüşe dikkat çekerken hep vurguladığım, fiyatların önceki düzeyde değil, daha az artacağı. Şimdi benzin ve motorine iki gün üst üste zam gelince ekimden başlayarak fiyat artışının çok hızlanacağı gibi bir algı oluştu.

Bizde ekonomiye ilişkin en temel iki gösterge akaryakıt fiyatları ve döviz kurunun değişimidir. Bunların yönü ekonomiye bakışın olumluya ya da olumsuzla dönmesine yol açar.

Bu yüzden akaryakıttaki zamlardan sonra böyle bir algı oluştu. Ancak benzin ve motorine gelen zamlar bu haliyle TÜFE'ye doğrudan etki olarak fiske vuracak boyutta bile değil. Benzin ve motorindeki zam ile otogazdaki indirim sonucu TÜFE'ye olan etki

06.10.2022

yalnızca yalnızca 0.15 puan. Bir kez daha vurgulamak istiyorum; bu doğrudan etki. Özellikle motorin zammının yansımaları olur, bir de bugünden geçerli fiyatlar ay sonuna kadar değişmediği takdirde bu etki söz konusu. Yeni zam gelir ya da indirim yapılırsa, etki tabii ki değişir.



Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu'dan Erdoğan'a tarihi pas

AK Parti grubunu bu kadar hareketli, canlı ve motivasyonu yüksek olarak görmemiştim.

AK Parti'nin oylarının yeniden yükselişe geçmesi mi yoksa Kılıçdaroğlu'nun başörtüsü konusundaki çıkışı mı etkili olmuştu tam bilemedim. Sanıyorum ikisinin de etkisi oldu.

AK Parti başörtüsü mücadelesinin liderliğini yapıyor. AK Parti milletvekilleri başörtüsü mücadelesinin içinden geliyor. CHP ise başörtüsü zulmünün sembolü olarak görülüyor. Kılıçdaroğlu, başörtüsü yasağının mimarı olarak biliniyor. Şimdi Kılıçdaroğlu, AK Parti'ye başörtüsü konusunda meydan okuyor. Akıl alacak iş mi? Kılıçdaroğlu, bu çıkışıyla AK Parti seçmenini konsolide etti. CHP'nin başörtüsü düşmanı geçmişinin hatırlanmasına neden oldu. AK Parti seçmeninin başörtüsü zulmünü hatırlamasına vesile oldu.

ALKIŞLANDI

Erdoğan milletvekilleri tarafından ayakta karşılandı, konuşması sırasında milletvekilleri sık sık ayağa kalkıp alkışladı ve uzun uzun alkışlar eşliğinde uğurlandı.

Erdoğan en fazla alkışı Kılıçdaroğlu'nun başörtüsü yasağını savunan konuşmalarının yer aldığı videoyu izletirken aldı. Daha video bitmeden milletvekilleri ayağa kalkıp Erdoğan'ı uzun uzun alkışladılar.

CHP'NİN YASAKÇI GEÇMİŞİ

Erdoğan, CHP'nin başörtüsü yasağı konusundaki geçmişini hatırlattı. Hafızaları tazeledi. Başörtüsü yasağını kaldırmak için verdiği mücadeleyi gündeme getirdi. Böylece ekonomik sıkıntıların yaşandığı bir dönemde muhafazakâr kesime, sorunun

iki kilo domates sorunu olmadığını, başörtüsü zulmünü hatırlattı. Erdoğan, bu fırsatı kendisine verdiği için Kılıçdaroğlu'na ne kadar teşekkür etse azdır.

Kılıçdaroğlu başörtüsü konusunda pası kaldırdı, eski bir futbolcu olan Erdoğan da golü attı. Kılıçdaroğlu, Erdoğan'ın rakibi değil destekçisi olsa bu kadar güzel bir pas veremezdi.

BAŞÖRTÜSÜ YARIŞINA GİRDİ

Ömrü başörtüsü mücadelesi ile geçen, başörtüsü yasağını kaldıran Anayasa değişikliğini yaptığı için partisi kapatılma tehlikesi ile karşı karşıya kalan, cumhurbaşkanı adayı Abdullah Gül'ün eşi başörtülü olduğu için 27 Nisan'da e-muhtıraya muhatap olan, sonunda tüm engelleri aşip başörtüsü yasağını kaldıran Erdoğan'a, hayatı başörtüsü zulmü ile geçen, ikna odalarının mucidi olan, başörtüsü serbestliği getiren Anayasa değişikliğinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuş olan Kılıçdaroğlu meydan okursa ne olur?

Başörtüsü yasağının mimarı olan Kılıçdaroğlu, başörtüsüne özgürlüğün simgesi olan Erdoğan'a meydan okursa olacağı buydu.

CHP SINIFTA KALDI

Erdoğan reste rest dedi. Başörtüsü konusunda yasa teklifi sunan Kılıçdaroğlu'na Anayasa restiyle karşılık verdi.

Şimdi bu olay Kılıçdaroğlu için samimiyet testine döndü. Başörtüsü konusu CHP hakkında turnusol kâğıdı haline geldi.

CHP 24 saat geçmeden samimiyet testinden sınıfta kaldı. CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, "Anayasa'yı değiştirecek halimiz yok" diyerek gerçek yüzlerini ortaya koydu.

Kılıçdaroğlu sadece CHP'yi yakmadı, 6'lı masayı da başörtüsü testine soktu.

Çünkü Cumhurbaşkanı Erdoğan, Anayasa değişikliği için 6'lı masaya çağrı yaptı. AK Parti'nin teklifi Meclis'e geldiğinde CHP ne yapacak? İYİ Parti destek verecek mi vermeyecek mi? DEVA, Gelecek ve Saadet Partisi milletvekili ne yönde oy kullanacak? CHP hayır oyu verse samimiyetsiz olduğu ortaya çıkacak. DEVA, Saadet, Gelecek ve DEVA Partisi evet oyu verse 6'lı masa fiilen bölünmüş olacak.

HANGİ KILIÇDAROĞLU

Kılıçdaroğlu'nun bir sorunu var. O da tutarsızlık sorunu.

Eski ülkücülerle bir araya geliyor. Onlardan daha ülkücü rollerine soyunuyor. Başbuğ Kemal olmaya kalkışıyor.

İslamcılarla bir araya geliyor. Onlardan daha İslamcı biri oluyor. Mücahit Kemal rolüne soyunuyor.

HDP'lilerle bir araya geliyor. Onlardan daha çok Kürtçü oluyor. Serak Kemal oluyor.

Laiklerle bir araya geliyor. İkinci Atatürk rolüne soyunuyor.

Adama sorarlar "Sen kimsin?" diye.

Yıllarca başörtüsü düşmanlığı yapmışsın. Sonra bir an da dönüp başörtüsüyle ilgili bir yasal düzenleme getirmişsin. Amacın başörtüsü özgürlüğünü güvence altına almaksa, Cumhurbaşkanı Anayasa ile güvence altına alalım diye öneride bulunmuş. Bu iş senin için samimiyet testine dönmüş. Bu durumda ne yaparsın, 'Kanunsa kanun, anayasaysa anayasa. Hodri meydan' demen gerekiyor.

Ama daha teklifin mürekkebi kurumadan çark ediyorsun. Peki o zaman sana kim inanır?

Bu gidişle Kılıçdaroğlu, Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olacak.

CHP'NİN TEKLİFİ

Ayrıca CHP'nin teklifi başörtüsüne özgürlük getirmiyor. Çözülmüş olan başörtüsü sorununu yeniden kriz konusu haline getiriyor, başörtüsüne yeni tuzaklar kuruyor.

Anayasa Komisyonu Başkanvekili Ali Özkaya bunu maddeler halinde sıraladı.

- 1- Başörtüsüyle ilgili kanun teklifinin hiçbir yerinde başörtüsü geçmiyor.
- 2- Teklif, öğrencileri ve özel sektörü kapsamıyor
- 3- İstihdam kavramı daha çok işçiler için kullanılır.
- 4- Meslek örgütüne cüppe, önlük ve üniforma belirleme yetkisi vererek kendi içinde sınırlama getiriyor.

TEHLİKELİ OYUN

Başörtüsü sorunu çözmek için geçmişte ANAP, DYP ve Refah Partisi'nin çabaları sonucunda kanuni düzenlemeler yapıldı. Onlar CHP gibi taktik icabı yapmadılar, samimiydiler. Ona rağmen CHP'nin başvurusuyla her defasında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi. Tehlikeli olanı ise Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesi, başörtüsü yasağının gerekçesi haline geldi. Başörtüsü yasağını uygulayanlar sırtlarını Anayasa Mahkemesi'nin ret kararındaki gerekçeye dayandırdı. Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçeleri Refah Partisi'ne ve AK Parti'ye açılan kapatma davalarının gerekçelerini oluşturdu. CHP'nin teklifiyle çözülmüş olan başörtüsü sorunu kronik hale getirilmek ve yeniden başa dönülmek isteniyor.

CHP başörtüsü sorununu çözmek istemiyor tam aksine yeni tuzaklar kuruyor.

ANAYASA SINAVI

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın konuşmasından sonra AK Parti kulislerini dolaştım. Bakanlarla, milletvekilleriyle sohbet ettim. Erdoğan'ın başörtüsü çıkışı morallerini yükseltmişti. Ama özellikle de kadın milletvekilleri coşkuluydu. Anayasa değişikliği Meclis'e geldiği zaman muhalefet açısından zor bir sınav olacak.

CHP, şimdiye kadar başörtüsü zulmünün mimarı oldu. Kılıçdaroğlu başörtüsüne özgürlük getiren düzenlemeleri Anayasa Mahkemesi'nde iptal ettirerek bu zulme ortak oldu. CHP bu kez ise başörtüsünü istismar etmeye kalkıştı. Ama başörtüsü Kılıçdaroğlu'nu çarptı.



Esfender KORKMAZ

Medyayı susturmak yolun sonu demektir

6 Ekim 2022 Perşembe

Dezenformasyonla mücadele yasasının, adının aksine asıl amacının medyayı susturmak olduğu açıktır. Sonrasında siyasi iktidar "Halkı yanıltıcı bilgi" diye kendi isteği doğrultusunda yorum yaparak istemediği medyayı suçlayabilecektir.

AKP iktidarına bu güne kadar uyguladığı popülizm ve popülizmin ikinci aşaması olan otokrasi yetmedi, şimdi son aşama halkı sindirme aşamasına geldi.

Dünyada ve Türkiye'de geçmişe bakarsak; birçok popülist despotlar, iktidarda tutunabilmek ve hesap vermekten kaçmak için yasaklar getirmek zorunda kalmış ve bu yasaklar aynı zamanda onların da sonu olmuştur.

1- Dünyada son yıllarda popülist despotlardan en fazla zarar gören halk, Venezuela halkı oldu. Maduro, kendisinin başkanlığına tepki gösterenlere konuşma yasağı getirdi. Yandaş medya oluşturdu. 20 milyon kişiye 120 ton gıda kolisi dağıttı. 2015'te parlamento seçimlerini kaybetti. Erken seçim için anayasal süreç başlatıldı ve fakat Maduro gerek meclis kararını ve gerekse halkın topladığı 4 milyon imzayı reddetti. Meclis azil kararı çıkardı. Ancak üyeleri Maduro tarafından seçilen Anayasa Mahkemesi bu talebi anayasaya aykırı bularak reddetti. Bugün Venezuela'da siyasi, sosyal ve ekonomik düzen çökmüş ve halk zor durumdadır.

2- Popülist despotlar; kendilerini frenleyen demokrasinin kurumsal yapısını değiştirerek devleti ele geçirir, bürokrasiyi, yargıyı, basını ve gönüllü sivil toplum örgütlerini kontrol ederler.

Hitler, kendi hakimlerini ve kendi hukuk düzenini yarattı. Temyiz hakkını kaldırdı. İdam cezalarını artırdı. Hakimler Führer'in gamalı haç nişanını takmak zorundaydılar. Uymayan hakimler istifa ettirildi.

Filipinler eski devlet başkanı diktatör Ferdinand Marcos, 1965'ten 1986 yılına kadar iktidarda kaldı. Baştan itibaren devleti ve Filipinleri kendi mülkü gibi gördü, ülkedeki

tüm sektörde sermaye sahibi oldu. 1986 yılında, ordunun da desteklediği halk ayaklanmasıyla devrildi.

3- Popülist despotlar; iktidarı sürdürmek için her seçimde daha fazla taviz vermek zorunda kalırlar; devlette ve siyasette rüşvet tezgahı kurarlar.

Türkçe konuşan ülkeler parlamenterler asamblesi üyesi olarak Azerbaycan Bakü ve Gence'de zaman zaman bulunduğum 2011 yılına kadar konuştuğum insanlar, devlette tayinlerin liyakate göre değil parayla satıldığını, toplanan bu paraların bürokrasi yoluyla üst makamlara kadar gittiğini, söylüyorlardı.

4- Popülist despotlar, kamusal kaynakları pervasız kullandıkları için, bir yandan da korku ve panik yaşarlar. Sonuç dikta çıkmazına kadar gider.

Korku ve panik yaşayan dikta rejimleri kendi güvenlik örgütlerini kurar. Hitler'in SS'leri, İran'ın Devrim Muhafızları, ideolojik militanlardan oluşan özel güvenlik güçleridir.

5- Türkiye'ye gelince; 30 Kasım 1958'de Demokrat Parti Adalet Bakanı Esat Budakoğlu; ilk sekiz yıllık DP hükümeti döneminde 811 gazeteciye toplam 57 yıl hapis cezası verildiğini açıkladı.

1980 darbesinin lideri Kenan Evren de Türkiye'de popülizmi kullanmış; kendini ve darbe yönetimini kabul ettirebilmek uğruna dini ve milli duyguları istismar etmiş; İmam Hatip Okulları en fazla onun döneminde açılmıştır.

AKP iktidarı, kamu kaynaklarını kullanarak yandaş basın yarattı. Şimdi yetmedi dezenformasyon yasası ile tüm medyayı kendi kontrolünde tutmak istiyor.



İbrahim Kahveci

Ekonomi modelimizde inek sorunu

Hiç uzatmadan kısa formülü yazayım...

“Ortada Nass var” dediler; “faiz sebep enflasyon sonuç” dediler... Ve enflasyon düşmeden faizleri suni şekilde indirip önce kurları sonra da fiyatları patlattılar.

Fiyatlar alıp başını gidince güya enflasyonu kontrol etmek için piyasada suni fiyat oluşumlarına yol açacak baskı ve müdahalelere giriştiler.

Sonuç mu?

Piyasa yerine müdahaleci fiyatlar kısa süre etkili olsa da orta ve uzun vadede sistemi patlattı.

Süt fiyatları artıyor ve buna bağlı olarak yoğurt ve peynir gibi temel tüketim fiyatları da artıyor diye süt fiyatlarını baskıladılar. Oysa süt üreticileri açısından yem fiyatı başta olmak üzere temel girdi maliyetleri çok hızlı yükseliyordu.

Süt besiciliği yapılamaz noktaya gelince birçok çiftçi süt üreten ineklerini kesime yolladı.

Kısa süre içerisinde hem süt fiyatı düşük kaldı hem de et fiyatı...

Tamam bu işi başardık diye övünürlerken geldik bugüne... Ortada ne yeterli süt üretimi ne de yeterli et üretimi için İNEK kalmadı.

Ve suni sistem patladı....

Afiyet olsun.

Türkiye Ziraat Odaları Başkanı Şemsi Bayraktar durumu şu şekilde izah ediyor:

“Başta yem olmak üzere elektrik, mazot, gübre ve işçilik gibi birçok maliyette ciddi artışlar olduğunu, belirlenen fiyatların üreticileri sektörden kopardığını, damızlık hayvanlarını kestirdiklerini, işletmelerin ya küçülmeye ya da bir bir kapanmaya başladığını, ilerleyen zamanlarda süt ve ette krizler yaşanabileceğini, bu gidişin en ağır sonuçlarını tüketicilerin fiyatı yüksek ürünlere ulaşamayarak yaşayacaklarını söyledik.

Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın etkisinde olan Gıda Komitesi’nin enflasyonu düşürmek amacıyla üretici fiyatlarını baskılamasının enflasyon ithal etmekten başka bir işe yaramayacağını, tabana ve sektörün temsilcilerine kulak verilerek bu yanlıştan dönülmesi gerektiğini de dile getirdik. Gıda Komitesi süt ürünleri ve yem fiyatlarına müdahale etmezken neden üretici fiyatlarına müdahale ediyor?

Yem sanayicisi, süt sanayicisi ve marketler, artan maliyetlerini fiyatlara yansıtıyor. Neden üreticilerimizin artan maliyetlerini fiyatlara yansıtması engelleniyor? Üretimi yok eden ve üreticiyi üretimden uzaklaştıran bu çifte standarttan derhal vazgeçilmelidir. Üreticilerimizin günah keçisi yapılması doğru değildir. Üreticide 7 liradan satılan süt, marketlerde 4 kat fazla artarak 30 liralara kadar çıkmaktadır. Buna kim ‘dur’ diyecektir?”

Şemsi Bayraktar aslında ülkemizde şu an uygulandığı söylenen ama ne olduğunu çoğu kimsenin anlamadı Yeni Ekonomi Modelini anlatıyor.

Kamu baskısı ile oluşan fiyat oluşumları ülke gerçeklerinden koparak dengesiz bir ekonomik yapı oluşmasına yol açıyor.

Başta döviz olmak üzere sürdürülemez bir dandik model söylentisi etrafından dolaşıp duruyoruz.

Hangi gün hangi sektör patlayacak diye öylece durakta otobüs bekler gibi etrafı seyredip duruyoruz.

Bakınız iktidarın söylemleri o kadar güçlü ve tabanı o kadar sorgusuz ki... Olanların tam tersini söylediklerinde dahi alkışlar yeri göğü inletebiliyor.

-Mesela, TL artık dandik para olmuş ve değerini koruyamadığı için DOLARA endekslenmiş ama ortada LİRALAŞMA diye bir söylem dolaştırılıyor.

-Mesela, yeni model öncesi geçen yıl ilk 7 ayda -13.677 milyon dolar olan cari açık bu yıl aynı dönemde -36.672 milyon dolara çıkmış ama CARİ FAZLA diye bir şeylerden bahsedilebiliyor.

-Mesela, yatırım ihracat deniliyor ama ihracat artışı %17,1'de kalırken ithalat artışı %408'e çıkabiliyor. Böylece dış ticaret açığı -32,4 milyar dolardan -83,8 milyar dolara fırlıyor ama hala ihracat artışından, dış fazladan bahsedilip meydanlar inletilebilir.

-Mesela, kamu yatırım oranı tarihi en düşük seviyelere AK Parti ile düşmesine rağmen asırlık hizmetlerden, yatırımlardan bahsedilip verimsiz ve savurgan Hazine garantili müteahhit yatırımları ile övünülebiliyor.

-Mesela, dış ticarette çok net gördüğümüz düşük teknolojik ihracat ve gerileyen katma değere rağmen; kalkınmadan, bilim ve teknolojik ilerlemeden çok rahat bahsedilebiliyor. 2000'lerde ihracatın yüzde 6'sını geçen yüksek teknolojik ürün ağırlığı artık yüzde 2,2'lere gerilemiş durumda.

Kısaca bindik bir alamete ve gidiyoruz bir yerlere... Ama nereye?

Emin olun piyasaların hala daha sert tepki vermemesinin bir tek nedeni var: Yakında seçim olur ve reel bir para -makro politikalar uygulanır... Aksi halde bugün İNEK piyasasında yaşanan kilitlenme ve yıkım tüm piyasalarda peşi sıra zincirleme gelebilir.

Keşke biraz ders alsak ve bu Millete hiç haketmediği bu fakirliği yaşatmasak...



06 Ekim 2022, Perşembe

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Erdoğan Kılıçdaroğlu'nun oyununu yine bozdu

Cumhurbaşkanı Erdoğan seslendirdiği anayasa teklifi ile başörtüsü yasakçısı Kemal Kılıçdaroğlu'nun başörtüsü hamlesi elinde patlattı.

Erdoğan, TBMM Grubu'nda Kılıçdaroğlu'nun geçmişteki başörtüsüne ilişkin tutumlarını arşivden verdiği örneklerle anlattı..

Geçmişte başörtüsünü faşizan bir tutumla ele alan, bir metrekarelik bez parçası diyen, her fırsatta AYM'ye giden CHP'nin ve Kılıçdaroğlu'nun bugün başörtüsünü bir kanun teklifi ile özgürleştirmeyi öngören girişimini samimiyetsizlik olarak değerlendirdi. AK Parti tarafından hazırlanan, kazanılan hakların korunacağı, bir daha başörtüsü yasağının gündeme getirilemeyeceği bir anayasa değişikliğini CHP'nin de desteklemesini istedi.

Erdoğan konuşmasını, "Eğer dürütsen, samimiysen temel insan hakkı olan başörtüsü meselesini ülkenin gündeminde çıkartmaksa... Çözümü yasa değil anayasa üzerinde sağlayalım. Dürütsen, samimiysen, adam gibi adamsan gel bunu böyle yapalım. Biz demokrasiye ve milli irademize saygımızdan dolayı kendi teklifimizi sunuyoruz." diyerek sonlandırdı.

Peki Erdoğan'ın bu anayasa değişikliği hamlesine CHP ne dedi? İlk tepki CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel'den geldi ve sosyal medya hesabından "Yeni Anayasa, yeni Meclisin işi olacak!" dedi.

Özgür Özel aslında şunu söylemeye çalışıyor: "Biz başörtüsü hamlesi ile AK Parti'yi köşeye sıkıştırmaya ve muhafazakar seçmenin aklını çelmeye çalışıyorduk. Erdoğan'ın böyle bir hamle yapacağını beklemiyorduk. Anayasa değişikliğine evet dersek kendi seçmenimize izah edemeyiz. Biz bu işte yokuz."

Dünkü yazımda söylediğimi bugün de tekrarlıyorum. Başörtüsü yasakçısı CHP

bugün ikiyüzlü bir siyaset izliyor. Bu tutarsız siyasetle tek bir muhafazakar seçmeni kandıramaz.

Kılıçdaroğlu bırakın muhafazakar seçmeni, CHP medyasını bile bu konuda ikna edemedi.

CHP'li yazarlar Kılıçdaroğlu'nun başörtüsü çıkışını son derece gereksiz ve samimiyetsiz bulunduğunu açıkladı. Hatta Cumhuriyet Gazetesi, "Kılık Kıyafet Siyaseti" diye manşet atarak ve "Laiklik ve Medeni Kanın" başlıklı sert bir başyazı kaleme alarak CHP liderini eleştirdi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın özgürlükler hamlesini başörtüsü ile sınırlamadı. Alevilerin temel hak ve özgürlükleri konusunda Cuma günü tarihi adımlar atacağını açıkladı. Böylece Kemal Kılıçdaroğlu başörtüsü çıkışıyla kendi kalesine iki gol atmış oldu 6'lı masanın muhafazakar geçinen üç ayağından ise bu konuda henüz bir ses yok. Zaten onlar Kılıçdaroğlu'nun peşine takılmışlar ve CHP seçmeninin hoşuna gitmeyecek hiçbir şey söylemezler. Onların siyasetteki varlık sebebi Erdoğan'dan oy çalabilmek. Bunu başaramazlarsa 6'lı masa dağılmakla kalmayacak, o masada oturanlar siyaset sahnesinden silinecekler. İşte böyle bir ortamda 2023 seçimlerine gidiyoruz. Heyecanlı bir seçim süreci bizi bekliyor.

Küresel gıda krizi kapıda



Oktay Taş

Uluslararası Para Fonu (IMF) “Küresel Gıda Kriziyle Mücadele: Etki, Politika Yanıtı ve IMF’nin Rolü” başlıklı bir rapor yayınlayarak, küresel gıda krizi nedeniyle finansal maliyetlerin arttığını, gıda güvensizliğine yüksek oranda maruz kalan ülkelerin gıda ve gübre fiyatlarındaki artış nedeniyle bu yıl ve gelecek yıl içinde ithalat maliyetlerinin 9 milyar dolar artabileceğini açıkladı.

Raporda, büyük fiyat şoklarının gıda güvensizliğini şiddetlendirmesi nedeniyle dünyanın bir gıda kriziyle karşı karşıya olduğuna dikkat çekildi.

Raporu, Anadolu Ajansı haberleştirerek kamuoyunun dikkatine sundu. Raporda, 2018 yılından bu yana yaşanan, iklim şokları, Kovid-19 salgını, Rusya Ukrayna Savaşı ve temel girdi maliyetlerindeki artışların sonucunda fiyatlar üzerindeki baskının şiddetlendiğine işaret edilerek muhtemel bir gıda krizinin etkilerine yer verildi.

Raporda yer alan dikkat çekici hususları sizlerle paylaşalım:

- Gübre ve enerji için yüksek fiyatların yanı sıra önemli aşağı yönlü risklerin de görünümü olumsuz etkilediğinin altı çizilen raporda, “Dünya şu anda, pek çok ülkeyi ciddi gıda kıtlığıyla baş başa bırakan ve büyük acılar ile çok sayıda ölüme neden olan 2007-2008 krizine eşit oranda bir gıda kriziyle karşı karşıya” değerlendirmesinde bulunuldu.
- Raporda, gıda krizinin küresel bir olgu olmasına rağmen en çok düşük gelirli ülkeleri etkilediğine işaret edilerek gıda krizinin insani acılar yaratmasının yanı sıra büyük ekonomik maliyetleri olduğu da kaydedildi. Söz konusu krizin çoğu düşük gelirli ülkeler olmak üzere Ukrayna ve Rusya’dan yapılan ithalata oldukça bağımlı 48 ülkede en kötü durumda olduğu belirtildi.
- Raporda, 2022’de akut gıda güvensizliğini ortadan kaldırmak için yaklaşık 50 milyar dolara ihtiyaç olduğu, uzun vadede bu rakamın artabileceği kaydedildi.

Rapora ilişkin görüşlere de yer verilen haberde durumun ne kadar vahim olduğu bir kez daha gözler önüne serildi. Bu köşenin devamlı okurları bileceklerdir, yıllardır “tarımın önemine ne kadar stratejik bir sektör” olduğuna hep dikkat çektik. Sadece biz değil birçok tarım yazarı ve ekonomistte bu konuda yapılan yanlışları yüzlerce kez köşelerine taşıdılar. Ama yapılan tüm haberler, yazılan tüm makaleler hiçbir zaman dikkate alınmadı ve “en iyi biz biliriz” mantığıyla, bugünlere gelindi. 1980’li yılların ikinci yarısından itibaren başlayan bu süreç günümüzde ne yazık ki tepe noktasına ulaştı.

Bakın, sigorta şirketi Allianz’da, Rusya’nın Ukrayna’yı işgali sonrası tüm dünyayı etkileyen gıda krizinde her ülkenin ne seviyede risk taşıdığına ilişkin bir rapor yayınladı.

Rapora göre; Türkiye’nin birinci olduğu gıda enflasyonunda dünyada en yakın rakibi Lübnan. Türkiye’de gıda harcamaları toplam harcamalar içinde yüzde 25 pay alıyor. Raporda gıda enflasyonundaki her yüzde 1’lik artışın, harcanabilir reel geliri 0.81 azalttığına dikkat çekiliyor. Cezayir, Bosna Hersek, Mısır, Ürdün, Lübnan, Nijerya, Pakistan, Filipinler, Sri Lanka, Tunus ve Türkiye’nin gıda krizinde en riskli ülkeler olduğu ve bu ülkelerde sosyal huzursuzluk riskinin ciddi seviyelere ulaştığı ifade edildi.

Şimdi diyeceksiniz ki, “yine aynı şarkıyı mı söyleyeceksiniz?”

Evet; yine ve gücümüz yettiği sürece de tekrarlayacağız. Tarımda ve hayvancılıkta kendi kendine yeten bir ülkeden, ne ara her şeyi ithal eden bir ülke durumuna geldik. “Paramız var ki alıyoruz” diyenler şimdi neredeler? Akşam kafalarını yastığa huzur içinde koyabiliyorlar mı?

Hiç sanmıyorum.

Bu ülkeyi, bu ülkenin insanlarını bir parça seven, yaşadıklarımızdan ve yaşattıklarından bugün için asla mutlu değildir. Bu ülke, sanayi yatırımlarını karşılığında tarım ürünleri satarak, haraç mezat satılan onlarca fabrikanın bacasını tütürmüş, binlerce insana istihdam imkanı sağlamıştı. Tarım, işte böylesine önemli ve stratejik bir sektör.